

'Het is niet alleen de pijn.
Het zijn ook de gevolgen
voor de kwaliteit van
het dagelijks leven.'

lichting aan die patiënt geven over wat er mogelijk is. Dat het soms heel eenvoudig is om iets aan die pijn te doen."

Percentueel gezien valt het me nog mee, hoeveel mensen pijn hebben bij zo'n ernstige ziekte als kanker.

"Perfect! Dat is precies wat mensen denken: kanker gaat altijd gepaard met pijn. Pijn is ook het meest gevreesde symptoom. Je hebt allerlei andere symptomen, zoals moeheid, benauwdheid, misselijkheid en jeuk. Maar pijn en kanker worden in de publieke opinie onlosmakelijk met elkaar verbonden. Mijn onderzoek onder poliklinische patiënten toont aan dat 'slechts' 16 procent van de patiënten pijn heeft. Dat is ongekend, zo'n laag cijfer kwam in de literatuur nog niet voor. Maar hoe komt dat? Het meeste onderzoek vindt plaats bij patiënten in het ziekenhuis. Dat is natuurlijk veel gemakkelijker! Als je 150 patiënten thuis moet interviewen is dat een gigantische klus. Als ze in het ziekenhuis liggen, gaat dat veel sneller.

"Patiënten die zijn opgenomen hebben, zeker als zij zich in de laatste levensfase bevinden, veel vaker pijn. Die percentages variëren tussen de 60 en de 87 procent. Als je naar de poliklinische patiënten gaat kijken dan ligt het *percentage* veel lager. Maar in absolute aantallen zou dat wel eens een veel grotere groep kunnen zijn. Daarom pleit ik ervoor om de pijnbestrijding niet alleen af te stemmen op patiënten in de laatste levensfase. Want niet iedere kankerpatiënt gaat dood aan zijn ziekte. De helft geneest.

"De poliklinische groep wordt ook nog belangrijker doordat steeds

ning) en psychotherapie horen daar ook bij. Veel artsen kennen die methoden niet. En patiënten hebben het idee dat ze gek zijn als ze naar een psycholoog moeten voor de pijn. Dan denken ze dat het geen echte pijn is."

Typisch Nederlands?

"Uit een vergelijking met Engeland, die ik niet zelf heb gemaakt, is gebleken dat mensen hier een soort calvinistische instelling hebben. Pijn moet je kunnen dragen. Je moet sterk zijn en je niet laten kennen. En dan hebben we het

over kanker, waar mensen dood aan gaan. Vaak zie je dat het eerst in de patiënt wordt gewaardeerd dat hij zich goed weet te houden en vervolgens dat bij de begrafenis de nabestaanden zich in weten te houden. Dat is inderdaad typisch Nederlands."

Als wij graag onze pijn zelf dragen en er niet over klagen, is het dan wel een probleem?

"Als een patiënt vanuit een bepaalde levenshouding graag zijn pijn wil dragen, is dat uiteraard zijn eigen keus. Maar je moet wel goede voor-